

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 9

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.--
pololetna . . . K 2.--
štetletna . . . K 1.--

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 23.

V Ljubljani, dne 8. junija 1917.

Leto X.

Socialno ministrstvo v Avstriji.

Cesar je izdal sledeče lastnoročno pismo:

Ljubi grof Clam-Martinic!

Ker želim, da kolikor mogoče odpomorem izgubam ljudske sile vsled dolgotrajne vojske in da v ta namen zagotovim strnjeno delovanje države, samouprave in družbe v tej smeri, sem sklenil, da ustanovim ministrstvo za ljudstvo in za socialno preskrbo.

Delokrog tega ministrstva bo poleg po vojski neposredno povzročenih nalog tudi boj proti vojnim boleznim in socialna skrb za tiste, ki so bili vsled vojske poškodovani, in za svojece padlih; obsegal bo tudi tiste nerazdružljive zadeve, ki tičejo ljudske preskrbe, varstva mladoletnih v večji meri, kakor varuštvo, vprašanje stanovanj in socialno zavarovanje.

Naročam Vam, da ukrenete vse, kar je potrebno, da pripravite potrebni zakonski načrt in pričakujem Vaših predlogov.

Laksenburg, 1. junija 1917.

Clam-Martinic l. r. Karel l. r.

C. kr. brzojavni korespondenčni urad je izvedel, da so poverili pripravljalna dela za novo ministrstvo ministru dr. Baernreitherju.

Cesarjevo pismo že samo kot tako jasno pove, kaj da se namerava. Pač res naj bi se novo ministrstvo imenovalo socialno ministrstvo. Seveda doseglo se pa pač ne bo veliko, če bodo odcepili od sedanjih ministrstev nekaj oddelkov in jih osredotočili v novem ministrstvu. Bivanje zdaj raztresenih oddelkov različnih ministrstev pač ne bo ničesar doseglo, glavno bo, če bo prešinjnal uradnike novega ministrstva svež, čil, moderen socialni duh v dobrobit naroda.

V prvi vrsti bo novo ministrstvo moralo vzravhati strašne pustote, ki jih je med prebivalstvom napravila vojska. Koliko ljudi odpade v Avstriji in tiste milijone ljudi, ki so padli v vojski, seveda nihče ne ve, ker števila še niso končno dognali. To pa pač stoji, da moramo računati z zelo velikim številom vdov in sirot in invalidov, ki

jih bodo morali vzdržavati z javnimi sredstvi. Poleg obresti za vojne dolgov bo dolgo vrsto let naš proračun obremenjen tudi s preskrbninskimi rentami.

Svojega dolga država s temi odškodninami tistim, ki so po vojski največ trpeli, še ne bo poravnala. Dolžna bo tudi, da skrbi za primeren zaslužek. Če bi bili zagotovljeni, da bo sledil vojski gospodarski napredek, bi tozadevno lahko živeli brez skrbi, ker bi tudi delavci lahko dobili delo in zaslužek. A tisti, ki se pečajo z narodnim gospodarstvom, nam slikajo bodočnost po vojski z zelo črnimi bojami. Čim težavnejše se bodo po vojski razvile razmere, tem krepkejše bo morala pomagati država.

Velike kužne bolezni je sicer medicinska veda v sedanji vojski precej odvrnila. A strašni napor v strelskih jarkih, razburljivost in pomanjkanje je tako med vojaki kakor tudi med prebivalstvom v zaledju raztrosilo veliko glivic bolezni, ki se še zdaj čutijo in se bodo po vojski še bolj. Ljudje bodo morali dobiti priliko, da se bodo lahko zdravili.

Rajni cesar Franc Jožef I. je bil že slovesno razglasil, naj se posveti v 20. stoletju vsa skrb otroku. Mladi cesar Karel hoče izvesti, kar je rajni cesar izprožil.

Brez zdravih stanovanj ni zdravega ljudstva in posebno naraščaja pričakovati. V zaduhlih, vlažnih luknjah nežno otročje bitje zamori, vene in predčasno umre. Solnca, hrane, zraka potrebuje otročje telo poleg glavnega: dobre in skrbne verske vzgoje. Z vojsko se je posorovala tudi mladina. To znači čas in povzročala je to popolnoma vsaka vojska.

Tudi socialno zavarovanje je poverjeno novemu ministrstvu. Reč, ki se že vleče toliko časa, bi bila mogla biti že zdavnaj postava, a so jo znali kapitalisti zavlačevati.

Novo ministrstvo bo uvedel dr. Baerenreither. Nekaj smisla ima stara ekscelenca za te stvari. Če je pa še dovolj svež in mlad in če ima dovolj izkušenj, da bi spretno izpeljal velikanško stavljenost mu zadačo, je pač reč, o kateri zelo dvomimo. Na taka mesta spadajo sveže, izkušene, krepke, mlaj-

še moči: sile, ki derejo čez plan, da ustvarjajo, če kaj pri tem pokvarijo; nič ne de, več ustvarijo, kakor pokvarijo: starost ti pa cinca, se obotavlja, premišljuje in tehta vse okolnosti: končno se ti pa mesto gore rodi — miška.

Avstrijski državni zbor.

Predzadnji dan majnika je avstrijskim narodom prinesel zaželjeno otvoritev državnega zbora. Avstrijski parlament že ni več deloval tri leta, vsled česar je bil neka posebnost med parlamenti ne samo v Evropi, marveč na vsem svetu. S tem dnevom, tako upamo, pa je izgubil to svojo, ne ravno odlikujočo posebnost ter je stopil med svoje delujoče vrstnike.

Dela mu ne bo manjkalo. Nagromadilo se je toliko tvarine v brezparlamentarnem triletju, da je ne bo zlahka s potrebno temeljitostjo in nepristranostjo zmagati. Moralo se bo delati prav naglo, da se da državi, kar je državnega, zlasti vse to, kar potrebuje, da ohrani in ohrani sebe in vse, kar je njenega, svoje življenje, svoje ozemlje, svoje narode.

Dati pa se bo tudi moralo narodom, kar je narodov. Velikanske žrtve, ki so jih narodi prinesli in jih še prinašajo v svetovni borbi, so med njimi izčistili in ojačili načelo, čut in željo pravičnosti. Noben narod dandanašnji ne more več razumeti, zakaj bi vsi morali imeti enake dolžnosti, pa ne enakih pravic. To naravno načelo pravičnosti, ki je in mora biti podlaga vsakega družabnega in državnega življenja, je vojna s krvjo zapisala v življenje posameznega naroda. Kar pa je zapisano s krvjo, je in ostane zapisano neizbrisno za vse čase. Ljudske in narodne pravice terjajo že zdaj, ko še grom topovi, na ves glas svojo izpolnitev. To je tisti demokratizem, ki sedaj gre skozi Evropo kot prva in najmočnejša pridobitev svetovne vojske.

Obramba naših narodnih in ljudskih pravic je izročena dobrim rokam. Da se naši poslanci zavedajo svoje velike naloge, katero jim nalaga veličina in važnost časa, so dokazali s tem, da so se v obrambo naših nacionalnih in

Ljudskih pravic strnili in združili v skupno jugoslovansko zvezo. Skupni jugoslovanski klub pozdravljajo vsi narodno zavedni Slovenci, naj so te ali one stranke, naj stanujejo v tej ali drugi pokrajini. Zelo pozdravljamo tudi državnopravno izjavo tega kluba, katera zahteva, naj se vse dežele, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvatje in Srbi, združijo pod habsburškim žezlom v eno državno telo. Pravico do te zahteve daje narodno načelo. Saj je narod, ki prebiva na Koroškem, Štajerskem, Primorskem, Kranjskem, v Dalmaciji, v Bosni, po krvi in tudi po jeziku isti: Razlike pismenega jezika, ki se je ustalil pod raznimi, večinoma političnimi vplivi, so majhne in malenkostne, gotovo ne večje, temveč manjše kot razlike med govorico raznih plemen in rodov nemškega naroda, ki govorijo drugim skoraj nerazumljiva narečja, pa se vendar smatrajo kot pripadniki istega naroda. Tej plemenski enotnosti se pridružuje kot druga pravna podlaga hrvatsko državno pravo, ki zajamčuje državno enotnost Hrvatov in Slovencev. Da omenjamo samo eno pravno dejstvo, določa od Hrvatov sprejeta programatiška sankcija, da mora Hrvatom vladati tisti habsburški vladar, ki tudi vlada Slovincem na Štajerskem, Koroškem itd. Ideja državopolitičnega ujedinjenja ni torej nova, temveč stara, zapisana v anale naše zgodovine. Sedanja demokratična misel, ki je zagospodarila med gromenjem topov na svetu, je to naravnopravno in državnoopravno idejo poživila in potrdila. Oživotvorjenje te ideje bi bilo v prid ne samo narodu, ki biva na jugu naše monarhije, temveč tudi naši državi in njeni vladarski hiši. Naši poslanci so govorili popolnoma iz prepričanja in iz srca našega ljudstva, če so v svoji izjavi povdarili zvestobo do naše habsburške dinastije, ki naj vlada jugoslovanskemu narodu na jugu monarhije.

Državi, kar je državnega; naro-

dom, kar je narodov! S tem geslom so naši poslanci stopili v avstrijski parlament ob njega otvoritvi. Če se bo to geslo vestno in zvesto izvrševalo od vseh strank, ki zastopajo v državni zbornici avstrijske narode, izvrševalo pa tudi od vlade, bo parlament plodonosno deloval v korist Avstrije, države narodov.

Dunaj, 30. maja.

Državni zbor je imel danes svojo otvoritveno sejo. Dohodi k državnozbornski palači so kazali navadno sliko. Ponosno plapolajoče črnožolte zastave so naznanjale, da je avstrijska ljudska zbornica zopet pričela delovati. Dvorana in galerije so bile napolnjene, mnogo poslancev je došlo v svoji vojaški uniformi.

Ob 11. uri 20 minut je došel v dvorano ministrski predsednik grof Clam-Martinic, spremljan od drugih ministrov razen ministra za Galicijo.

Starostni predsednik otvori sejo.

Ministrski predsednik je predstavil člane svojega ministrstva in je pozval krščansko-socialnega poslanca tajnega svetnika dr. Viktorja barona Fuchsa kot starostnega predsednika, da vodi otvoritveno zborovanje. Baron Fuchs je prevzel predsedstvo in se je v daljšem govoru spominjal umrlega cesarja Franca Jožefa, nadvojvoda Franca Ferdinanda in njegove soproge ter je nato v vznesenih besedah pozdravil novega vladarja Karla in cesarico Cito. Zaklical je s celo zbornico vladarski dvojici trikratni »Slava!«

Starostni predsednik se je v toplih besedah spominjal padlih in umrlih poslancev. Nato je proslavljal junaške čine naših armad na bojiščih, posebno nezlomljivo moč naših junakov ob Soči. Z ognjevitim navdušenjem je poslanska zbornica zaklicala braniteljem naše domovine v znesenih klicih svojo srčno zahvalo.

Starostni predsednik je naznanil, da sta odložila svoje mandate poslanca Jurij Schachinger in Henrik Wastian. Radi pravomočne obsodbe so postali prosti mandati sledečih poslancev: Vladimir Pukyłowicz, dr. Dimitrij Markov, Franc Grafenauer, dr. Cesare Battisti, Franc Burival, Vaclav Choc, Jožef Netolizky, Ivan Vojna, dr. Karel Kramář in Alojzij Rašin. Dunajsko deželno brambovsko divizijsko sodišče je dvignilo proti poslancu Vaclavu Klofaču, ki se nahaja v preiskovalnem zaporu, obtožbo radi veleizdaje. Ti dopisi se bodo izročili imunitetnemu odseku, ki se bo še izvolil.

Volitev predsedništva.

Nato se je vršila volitev predsedništva z listki. Vsak poslanec je bil klican po imenu. Da so se sešteli glasovi, se je seja za pol ure prekinila. Po zopetni otvoritvi seje je starostni predsednik naznanil, da je bil z apredsednika izvoljen poslanec dr. Gross z 215 glasovi. Oddalo se je 421 glasov; od teh je bilo 195 belih listkov, 9 pa jih je bilo neveljavnih. Število veljavnih glasov je bilo 217. Dr. Gross je torej komaj dobil večino. 195 praznih glasovnic pomeni dr. Grossu in Nationalverbandu veliko nezaupanje. — Kljub temu je dr. Gross prevzel predsedstvo in izjavil upanje, da bo parlament izpolnil nade, ki jih stavi ljudstvo vanj.

Za podpredsednike so bili izvoljeni: Slovenec vitez Pogačnik (191 glasov), Čeh Udržal (185), Poljak German (228), krščanski sociallec Jukel (296), Rusin Romančuk (189), socialni demokrat Pernerstorfer (293) in Rumun Simionovici. Za zapisnikarja sta bila izmed Jugoslovancev izvoljena dr. Lovro Pogačnik in dr. Ravnihar, za reditelja pa Hrvat dr. Sersardič.

Vladni predlogi.

Vlada je med drugim vložila sledeče predloge: na podlagi § 14. po 20.

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Drugo poglavje.

V naši deželi se človek zmagovito bojuje z zemljo, da jo izbudi iz njenega nramnega spanja. Prerahljal ji je obisk in jo prepojil s svojim potom. Na pomoč je pozval vedo in industrijo. Posušil je mlakuže in močvirja, odstranil griče, življenje obujajočo vodo gora je izpeljal iz Moze in vodil to oživljajočo žilo po zemlji, ki je mrtva liki mrlič ležala tisoče let.

Slaven boj ljudi proti elementom! Slavno zmagoslavje, ko se je nekega dne nerodovitna pusta zemlja izprelenila v rodovitno, blagoslovljen vrt! Res, naši zanamci ne bodo verovali, kadar se bo razprostiralo pred njih očmi valovito morje birk ali trtve tam, kjer se zrcali solnce zdaj v vročem pesku!...

Severno mesta Antwerpna proti nizozemski meji pa zapaziš zdaj le še komaj sledi kulture. Le ob cesti pro-

dira polje v golo pusto, a bolj v notranji deželi je še vse pusto! Pred očmi se ti, kakor daleč seže pogled, razprostirajo puste livade, prave puščave. Od časa do časa pa naletiš na potoček, ki se zvija po tej pusti med travo zaraščenimi begovi skozi pašnike in grme. Tam se razprostirajo posamezne hiše, da tudi cele vasi, kakor da potrebuje človek liki zemlja, tekoče vode, da dobi hrano in življenje.

V eni teh pokrajin, kjer je le kultura omogočila travnike in pašnike, se je pri samotni poti nahajala precej velika skupina poslopij. Visoka drevesa, ki tako mogočno širijo senco, pričajo, da se je človek že pred stoletji polastil tega kosa zemlje; jarki in kamnit most pred glavnim vhodom pričajo, da mora biti to plemiška graščina.

Graščini pravijo Grinzellovo.

Spredaj se razprostirajo poslopja, hlevi in skednji, ne veš, če greš mimo, kaj leži zadaj med jarki za gostim drevjem.

Zadaj v senci najvišjih dreves stoji veliko poslopje, grad mu pravijo

kmetje. V njem biva plemenitaš s svojo hčerko; sam zase, brez hlapcev in dekel, ogiba se vsake družbe. Vse misli, da plemenitaš, ki ima veliko zemljišč, zato živi tako zase, ker je skop.

Najemnik graščakovih posestev ne pojasni ničesar, zakaj da graščak živi tako skrivnostno. Dobro mu je šlo, najemniku; zemlja je rodovitna, najemnina ni bila visoka. Bil je hvaležen svojemu gospodu. Rad mu je posodil ob nedeljah konje, da se je peljal v stari kočiji s svojo hčerko v cerkev. Ob posebnih prilikah je graščaku stregel najemnikov sin tudi kot sluga.

Proti koncu junija se nagiba popoldne. Solnce je že skoraj končalo svojo vsakdanjo pot, nagiba se proti zahodu. Njegovi žarki niso sicer več tako žgori, kakor opoldne, a topli so le še. Tudi na Grinzellovu se igrajo solčni žarki veselo z listjem, poševni solčni žarki barvajo vrhe dreves; vse, kar zeleni proti vzhodu, je temnejše; grmovje je zavito v skrivnostno temo. Velikanske sence se plazijo po tleh; po soparnem dnevu postaja hladnejše.

marcu 1914 izdane cesarske naredbe in od začetka vojske izdane izjemne odredbe; odredba o uporabi črne vojske izven avstrijskih dežel; odredba o prekinjenju porotnih sodišč; budgetni provizorij za 3. četrtletje 1917; poročilo kontrolne komisije državnih dolgov o izvršenih finančnih operacijah po zaključanju zbornice.

Vprašanja in interpelacije.

Predsednik naznani, da je bilo vloženih cela vrsta vprašanj in interpelacij, med temi predlog poslanca Garmana in tovarišev radi izpremembe poslovnika, in predlog poslanca Stranskega, naj se poslanec Klofač spusti na prosto. Oba predloga se bosta izročila tozadevnim odsekom.

Stranke izjavljajo.

Poslanci dr. Korošec, Stanek, Kalina, Petruszewicz, Pacher, Lazarški in Stapinski so podali v imenu svojih strank izjave. Ministrski predsednik grof Clam-Martinic je izjavil, da bo na te državnopravne izjave odgovoril šele po prestolnem govoru cesarjevem.

Češke državnopravne zahteve.

Poslanec Stanek je v imenu Češkega kluba podal izjavo: Odposlanstvo češkega naroda je prešinjeno prepričanja, da je sedanja dualistična država oblika v očitni kvar skupnih interesov vseh narodov: ustvarila je vladajoče in zatirane narode; da se odstranijo vsakojake narodne predpraviče ter se zasigura vsestranski razvoj vsakega naroda v interesu vse države in oladarske hiše, je neobhodno potrebna preustrojitev habsburško-lotarinške monarhije v zvezno državo svobodnih in enakopravnih narodnih držav. Mi bomo, je dejal govornik, na čelu našega naroda stremili po zvezi vseh rodov češko-slovanskega ljudstva v demokratski državi, pri čemer se ne more prezirati ono češko-slovansko pleme, ki zvezano z nami živi ob zgodovinskih mejah naše češke domovine.

Jugoslovanske državnopravne zahteve.

Poslanec dr. Korošec je v današnji seji državnega zbora podal sledečo državnopravno izjavo: Poslanci, zastopani v podpisanim jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da na podlagi narodnega principa in hrvatskega državnega prava zahtevajo združenje vseh dežel monarhije, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojno, vsakega narodnega tujega vladstva prosto, na demokratični podlagi zgrajeno državno tvorbo pod žezlom habsburško-lotarinške vladarske rodovine, ter da bodo za uresničenje te zahteva svojega enotnega naroda postavili vse svoje sile. S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali delovanja državnega zbora.

Poljaki zahtevajo združenje poljskih dežel.

Novoizvoljeni načelnik Poljskega kluba, poslanec Lazarški, je v imenu Poljskega kluba, vodja poljske ljudske

stranke, poslanec Stapinski, pa v imenu svoje stranke izjavil, da Poljaki zahtevajo državnopravno ujedinjenje vseh dežel, kjer se govori poljski jezik.

Tema izjavama je ugovarjal Rusin poslanec Petruszewicz.

Prihodnja seja.

Po volitvi odseka za spremembo poslovnika in imunitetnega odseka se je bodoča seja določila na 5. junij s sledečim dnevnim redom: Volitve v odseke (proračunski, finančni, justični in odsek za vojno gospodarstvo), poročilo odseka za spremembo poslovnika in prvo branje državne predloge o začasnem proračunu.

Predsednik je naznanil, da bo cesar dne 31. maja, ob 11. uri predpoldne na dvoru slovesno otvoril zasedanje zbornice.

Seja se je zaključila ob 3. uri 20 minut popoldne.

Prestolni govor.

Dne 31. majnika 1917 je prečital cesar Karel prestolni govor na Dvoru. Poslanci in člani avstrijske gosposke zbornice, ki so 30. majnika zborovali v državnem zboru ločeni, so se zbrali skupno. Poznalo se je takoj, da loči nekaj ptujega tudi v Avstriji spodnjo in zgornjo zbornico. Levi del prestolne dvorane so zatemnile črne postave ljudskih zastopnikov, ki so bili večinoma oblečeni v frake; le malo je raznih uniform med njimi. Opazovalce, ki je to opazoval, si je moral misliti, koliko je napredek demokratične misli v naših časih že znižal vpliv plemičov in meščanstva v primeri z zastopniki ljudstva. Ampak seveda umljivo je tudi, da si bodo le počasi in s težavo pustili iztrgati svoje vloge. Obe skupini: poslanci in člani gosposke zbornice, se zelo razločujeta. Nekaj jih je tudi med poslanci, ki so po svojem pokoljenju že od svoje mladosti navajeni parketa. A če tudi so tudi na desnici, kjer so se zbrali člani gosposke zbornice, nekateri, ki so oblečeni v meščansko obleko brez vsake zvezde, se le desnica, gosposka zbornica, bolj dvorno obnaša; proti vsem protislovjem nastopajo člani gosposke zbornice takorekoč kot ena rodbina. Te može prešinja zavest, da jih časte kot oporo prestola. Iz različno globokih poklonov, iz ošabnosti pozdravov se že kaže, kako se tu razločuje visokost in starost plemstva. Tam stoji knez Schwarzenberg; podoben je staremu cesarju v mlajših letih; pred njim stoji grof Kielmannsegg, ki je tudi podoben rajnemu cesarju. Poleg stoji grof Lanckoronski; oblečen je v težki kožuh poljske narodne slavnostne obleke, a še večji kot on je stari princ Liechtenstein. V belem suknjiču in v rdečih hlačah so prišli generali, med njimi vitki grof Auersberg, ki je podoben bivšemu nemškemu kanclerju Bülowu. Poleg dunajskega in olomuškega nadškofa stoji grof Wilczek, katerega ostre poteze vzbujajo splošno pozornost. In nekaj korakov dalje stoji danes v črnem fraku nekdo, na katerega vse gleda; a ki molči: grof Czernin! Pozornost vzbujajo poljske narodne

noše poljskih šlahčičev. Prihaja nuncij sv. očeta v svoji vijolični obleki in gre v diplomatsko ložo, ki je seveda zelo prazna. Umljivo. Na Dunaju sta zdaj le dve veleposlaništvi. Poleg Husejn Hilmi paše se je vsedel nemški veleposlanik grof Wedel s svojimi damami in s petimi gospodi. Tudi le malo poslaništev predstavlja zbor poslanikov. Mali Siamec z modrimi, kitajskimi očmi menda edini zastopa tuji del zemlje. Častniki v vojnih, sivih oblekah, mladi dediči starih sedežev gosposke zbornice, stoje resno v svoji gruči sami, dokler jih ne nagovore starejši gospodje, ki se jim pozna, da so ministri. Pozornost vzbuja, ker se nahaja Koerber v gosposki zbornici.

Bolj temna in težje se razloči skupina ki stoji v levem delu dvorane: poslanci. Vsi narodi in vse stranke so prišle, le socialni demokratje so izostali, dasi je bil cesar še nedavno sprejel njih voditelja dr. Rennerja. Prijazno se smehlja češki kmetski poslanec v svoji narodni noši; živahno se razgovarja v rusinski narodni noši poslanec rusinski kmet tako izrazite glave, da spominja na Holbeinove slike.

Ob 11. uri pride cesar Karel. Oba predsednika sta stopila k stopnicam prestola. Pred cesarjem je prišla cesarica Zita z nadvojvodinjami: lepa in blede in ljubeznjiva v svoji priprosti temnozeleni obleki. Sledili so ji častniki avstrijske in ogrske garde, tigrovske kože čez rame. Postavili so se k prestolu. Nato je prišlo ministrstvo. Princ Konrad Hohenlohe udari trikrat s palico na parket; v generalski obleki je prišel cesar, ki se je vsedel in prečital razločno s precej visokim glasom zelo dolgi prestolni govor.

Državni zbor je posebno pritrjeval tistemu delu prestolnega govora, v katerem je govoril o socialnih potrebah.

Najlepše je morebiti bilo, ko je v tej tišini zasviral kakor iz daljine tiho harmonij »Bog obvaruj«, ko je prišel cesar do prestola. Ko je cesar med vihnimi pozdravi zapuščal dvorano, ga je v prvi vrsti slavil narod, ker je padla v prestolnem govoru popolnoma nova beseda »demokracija«.

Jugoslovanski klub.

Jednotna organizacija, ki so si jo ustvarili naši poslanci, zavzema v parlamentu odlično mesto. »Jugoslovanski klub« šteje 33 poslancev in obsega brez izjeme vse zastopnike našega naroda, je torej absoluten reprezentant naše narodne politike v dunajskem parlamentu.

Organiziran je Jugoslovanski klub na majoritetnem principu. V njegov delokrog spadajo vsa vprašanja, tičočja se naših narodnih interesov. Klubovi sklepi so za vse poslance strogo obvezni, ako so bili sprejeti z dvetretjinsko večino. V zadevah gospodarskega in kulturnega značaj, ki niso v direktni zvezi z nacionalno politiko, je poslanec dana možnost, da nastopajo v zmislu ožjega programa svojih strank.

Dosedanji parlamentarni klubi hrvatsko-slovenski, narodni in dalmatinski obstojajo kot nekaki podklubi, ki

imajo možnost, da dajo svojim članom direktive za stališče, ki ga naj zavzamejo, kadar prde ena ali druga zadeva v razpravo pred plenum »Jugoslovanskega kluba«. Seveda pa je sklep tega plenuma, ako je bil sprejet z dvetretjinsko večino, obvezen za vse, tudi za one, katerih podklub je morda prej sklenil drugače.

Za predsednika si je »Jugoslovanski klub« izvolil poslanca dr. Korošca, za podpredsednika pa poslanca dr. Laginjo. Kot prvi odločilni organ fungira iz 10 članov obstoječa parlamentarna komisija, kateri pripadajo sledeči poslanci: Biankini, dr. Dulibić, svetnik Fon, dr. Jankovič, dr. Korošec, dr. Krek, dr. Laginja, vitez Pogačnik, dr. Rybař in dr. Smodlaka.

V predsedništvu zbornice je zastopan Jugoslovanski klub s podpredsednikom vit. Pogačnikom, poslancema dr. Ravniharjem in dr. L. Pogačnikom kot zapisnikarjema ter posl. dr. Sesarđičem kot rediteljem.

Z ostalimi slovanskimi delegacijami skuša vzdržati Jugoslovanski klub čim najožje stike. Zlasti vlada med »J. k.« in »Češkim Svazom« prav ozko razmerje in oba kluba bodeta postopala čim najenotnejše. Danes popoldne sta imeli predsedništvu »J. k.« in »Č. S.« konferenco, kako uravnati nadaljno enotno taktiko obeh delegacij.

Da bo mogel »J. k.« s čim večjo preglednostjo in energijo zasledovati razna važna aktualna vprašanja, je sklenil izvoliti več pododsekov, ki naj pripravljajo gradivo za klubove sklepe. Dva taka odseka že delujeta: eden se bavi z aprovizacijskimi zadevami, drugi zbira material za energično akcijo, tičočo se političnih persekucij.

Klub je opravil tudi že več važnih intervencij. Tako so se danes v imenu kluba podali poslanci k železniškemu ministru baronu Forstnerju v zadevi uvedbe tkzv. službenega jezika pri železnicah ter deportacij slov. železniških uradnikov. Naglašali so, da so razmere, ki so se v zadnjem času tako pri državni kakor pri južni železnici postale povsem neznosne. Napram slovenskim železniškim nastavljenecem se zlorabljuje sedanje izredne prilike, vsi obziri na zakonite pravice slovenskega občinstva se puščajo v nemar. Poslanci so ministru predložili celo vrsto tozadevnih konkretnih pritožb. Baron Forstner je odgovoril, da se naredba glede službenega jezika zlorabljuje, ako se tolmači tako, da je žel. nastavljenecem celo privatno slovensko medsebojno občevanje v službi prepovedano in da se ta naredba na delavsko osebje sploh ne nanaša. Minister je prosil poslance, da naj mu vsako tako zlorabo sporoče, na kar da bo dal krivce eksemplarično kaznovati. Glede premeščanja slovenskih železniških uradnikov je minister izjavil, da »seveda« vlada nikakor nima namena spraviti vseh slovenskih uradnikov s slovenskega ozemlja. Službeni oziri zahtevajo, da se višje uradništvo po potrebi meša in da ne ostane navezano na kronovinske meje, glede prometnih uradnikov pa je minister sploh negiral, da bis-

stematično premeščanje Slovencev v nemške kraje odgovarjalo njegovim intencijam. Tudi je glede vpoklicov mnogih slovenskih uradnikov v vojake poudarjal, da temu ni kriva železniška oblast, ki se zaveda, da neobhodno potrebuje v težki železničarski službi vsakega posameznika. Ker minister krivcev ni imenoval, so spopolnili naši poslanci njegovo izjavo s konstatacijo, da so slovenski železničarji predmet sistematične gonje, ki jo vprizarjajo takzv. nemške železničarske strokovne organizacije. Poslanci so ministra tudi opozorili, da je njegova dolžnost izvrševati nadzorovalno pravico tudi pri južni železnici, pri kateri so razmere ponekod še hujše, kakor pri državni.

Nujno in opetovano je urgiral klub tudi nekoliko zagonetno zadevo poslanca dr. Božidara Vukotića, ki se nahaja na Ogrskem kot prostak v vojni službi in še dosedaj navzlic cesarskemu ukazu, da imajo poslanci že od 15. maja dopust, ni mogel dospeti na Dunaj. Interveniralo se je že potom domobranskega ministra in danes so se sklenili še drugi koraki, ki bodo, kakor je upati, končno rešili vprašanje, kje se nahaja dr. Vukotić in zakaj ne pride.

V sredo se prične v državnem zboru v okviru budgetne debate velika politična diskusija. Min. predsednik bo odgovarjal na slovanske deklaracije, kakor se zatrjuje v nemških krogih, popolnoma negativno. Klub je določil svojega predsednika dr. Korošca in podpredsednika dr. Laginjo kot svoja glavna govornika, ki bodeta precizirala stališče jugoslovanske delegacije napram Clam-Martincovi vladi.

Kako važnost pripisuje vlada odgovoru na slovanske deklaracije, je razvidno iz dejstva, da se vrši jutri radi tega posebno posvetovanje ministrov, ki bodo določili tekst tega odgovora. Z razpravo o budgetnem provizoriju nastopa kritična doba Clam-Martincovega kabineta. Dovolj je, ako konstatiramo, da vlada nima v zbornici večine. Kdo ji naj votira budgetni provizorij? Že iz tega je razvidno, da glasovi o skorajšnjem padcu Clam-Martincove vlade niso brez podlage. Usoda sedanje vlade, ki je po svoji sestavi in po svojem programu povsem nemškonacionalna, Jugoslovanom ne more delati nobene preglavice. Njihova politika je postavljena na nove temelj in Jugoslovanom more biti všeč le vlada, ki je principijelno pripravljena razpravljati o njihovem programu.

Kriminalno dramo »Ni hotel izpovedati« predstavlja od sobote do nedelje »Kino Central« v deželnem gledališču v Ljubljani. Poleg tega veliki vojni film: **»Vročna pomorska bitka«**.

Dobro se počuti človek, če si vtira boleče ude s Fellerjevim fluidom iz rastlinskih esenc znamke »Elza-Fluid«, kadar ga mučijo vsled prehlada, prepiha ali vlage nastale bolečine. Pri bolečinah revmatičnega izvora se sploh priporočajo te vrste masaže. Fellerjev »Elza-fluid« zavzema med vtiralnimi sredstvi najodličnejše mesto in ga ni moč nadomestiti z drugimi. Vsakdo, kdor je že preizkusil njega učinek, ga hvali in priporoča in doseža število zahvalnih pisem že stotisoč. Pri vsem tem pa je to sredstvo jako ceno, 12 steklenic stane poštnine prosto samo 7 K 32 vin., na prodaj pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 264 (Hrvatska). — Istočasno se pa lahko naroče tudi Fellerjeve lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice znamke »Elza-kroglice«, izborno sredstvo za žoldec. 6 škatlic stane poštnine prosto samo 5 K 57 vin. — Oboje teh omenjenih domačih zdravil ne bi smelo manjkati v nobeni hiši. — Zanesljivo sredstvo zoper kurja očesa je Fellerjev turistovski obliž znamke »Elza« za 1 K in 2 K. — Poizkus se izplača. (—ea—)

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenice in periló. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!